

Informasjon til pasienter og pårørende etter varsel om alvorlig hendelse

---

Statens helsetilsyn har mottatt et varsel om en alvorlig hendelse, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 3-3a.

Bestemmelsen er slik:

§ 3-3a Varsel til Statens helsetilsyn om alvorlige hendelser

”For å sikre tilsynsmessig oppfølging skal helseforetak og virksomheter som har avtale med helseforetak eller regionale helseforetak straks varsle om alvorlige hendelser til Statens helsetilsyn. Med alvorlig hendelse menes dødsfall eller betydelig skade på pasient hvor utfallet er uventet i forhold til påregnelig risiko.”

Helsetjenesten har hovedansvaret for å ivareta deg etter hendelsen og gi deg den informasjonen du trenger. De vil bistå deg og svare på spørsmål du har om det som har skjedd.

Formålet med varselordningen er å sikre en god tilsynsmessig oppfølging av alvorlige hendelser i spesialisthelsetjenesten ved raske og godt opplyste hendelsesforløp, og dermed også kortere saksbehandlingstid. Pasienter og pårørende skal ha en mulighet til å gi sine opplysninger i saken, da de er viktige for å få et korrekt bilde av hendelsen.

Rett til informasjon

Helsetjenesten skal sørge for at du som pasient/pårørende får tilstrekkelig og god informasjon. Informasjonen skal være tilpasset dine forutsetninger. Hvis det oppstår språkproblemer, må helseforetaket vurdere å benytte tolk.

Pasient- og brukerrettighetsloven § 3-2 og § 3-3 sier noe om hvilken informasjon du har rett til når du eller dine nærmeste er påført en skade etter behandling.

Pasienters rettigheter

Du som pasient har rett til informasjon så snart som mulig om skade eller alvorlige komplikasjoner som har oppstått under behandlingen. Dette gjelder uavhengig av om det har skjedd svikt i behandlingen.

Pårørendes rettigheter

Du som pårørende vil også ha et behov for å vite mest mulig om dine nærmeste når det har oppstått en skade. Pasient- og brukerrettighetsloven § 3-3 omhandler hvilken informasjon nærmeste pårørende har rett til å få. I noen tilfeller har en pasient ikke ønsket at deres nærmeste

familie skal få vite om alle omstendigheter rundt det som har skjedd. Dette må sykehuset respektere, og de må da tilpasse dette til hva slags informasjon du som pårørende kan få.

Klageadgang på sykehusets avgjørelser

Som pasient eller pårørende kan du alltid klage på et avslag om informasjon, eller avslag på innsyn i viktige dokumenter, som for eksempel journal. Klagen fremsettes da direkte overfor sykehuset, som sender den videre til Fylkesmannen dersom sykehuset fastholder sitt avslag.

Hva vil Statens helsetilsyn som tilsynsmyndighet gjøre i denne saken?

Statens helsetilsyn har som oppgave å undersøke de alvorligste hendelsene som blir varselet. De alvorligste hendelsene er tilfellene hvor det har oppstått et dødsfall eller betydelig skade på pasient i tilknytning til behandling på sykehus. Vi innhenter alltid opplysninger fra sykehuset, og deretter gjør vi en vurdering av hvilken måte varselet skal følges opp på.

- Noen saker ber vi sykehuset selv følge opp, evt. også med en redegjørelse til Statens helsetilsyn.
- Noen saker følges opp av Fylkesmannen.
- Noen saker fører til stedlig tilsyn/utrykning.

Det er ingen klageadgang på beslutning om hvordan vi mener at varselet skal følges opp (men se nederst om klageadgang til Fylkesmannen).

”Stedlig tilsyn” - utrykning

I noen av sakene reiser vi til sykehuset og gjør et ”stedlig tilsyn”. Hensikten med tilsynet er å kartlegge hendelsen nøye, analysere den og avdekke om det har skjedd noen svikt i spesialisthelsetjenesten, slik at man i fremtiden kan unngå at det skjer lignende feil. I tillegg åpner loven for å iverksette sanksjoner mot virksomheten og gi administrative reaksjoner til involvert helsepersonell.

Du tilbys et møte med oss, slik vi får høre din opplevelse av hendelsen. Dette kan også føre til at saken blir bedre opplyst. Det er anledning til å be om bistand fra advokat, pasient- og brukerombudet eller andre. Vi vil også innhente uttalelser fra alle som har vært direkte involvert i hendelsen. Videre vil vi innhente virksomhetens skriftlige rutiner, journalmateriale og annet som er relevant i saken. Du anses ikke som formell part i saken, men du kan få innsyn i korrespondanse og journalmateriale i saken (med noen unntak). Videre får du også mulighet til å uttale deg til dette. Etter dette vil vi skrive en rapport om hendelsen. Selv om vi foretar en granskning, skal sykehuset selv gjennomgå det som har skjedd og behandle saken med tanke på å avverge lignende hendelser i fremtiden.

Klageadgang

Du har alltid en mulighet til å sende inn en klage til Fylkesmannen dersom du mener at du/dine nærmeste ikke har fått forsvarlig behandling, og anmode om vurdering av mulig pliktbrudd, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 7-4, jf. 7-4a. Du finner flere bestemmelser om hvordan du

kan gå frem for å klage i pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 7. Pasient- og brukerombudet kan hjelpe deg med dette. Se www.helsetilsynet.no for mer informasjon.

Utdrag fra Pasient- og brukerrettighetsloven

---

§ 3-2. Pasientens og brukerens rett til informasjon

Pasienten skal ha den informasjon som er nødvendig for å få innsikt i sin helsetilstand og innholdet i helsehjelpen. Pasienten skal også informeres om mulige risikoer og bivirkninger.

Informasjon skal ikke gis mot pasientens uttrykte vilje, med mindre det er nødvendig for å forebygge skadevirkninger av helsehjelpen, eller det er bestemt i eller i medhold av lov.

Informasjon kan unnlates dersom det er påtrengende nødvendig for å hindre fare for liv eller alvorlig helseskade for pasienten selv. Informasjon kan også unnlates dersom det er klart utilrådelig av hensyn til personer som står pasienten nær, å gi slik informasjon.

Dersom pasienten eller brukeren blir påført skade eller alvorlige komplikasjoner, skal pasienten eller brukeren informeres om dette. Det skal samtidig informeres om adgangen til å søke erstatning hos Norsk Pasientskadeerstatning, til å henvende seg til pasient- og brukerombudet og adgangen til å anmode tilsynsmyndigheten om vurdering av eventuelt pliktbrudd etter pasient- og brukerrettighetsloven¹ § 7-4.

Dersom pasienten eller brukeren blir påført skade eller alvorlige komplikasjoner, og utfallet er uventet i forhold til påregnelig risiko, skal pasienten eller brukeren også informeres om hvilke tiltak helse- og omsorgstjenesten vil iverksette for at lignende hendelse ikke skal skje igjen.

Dersom det etter at behandlingen er avsluttet, oppdages at pasienten kan ha blitt påført betydelig skade som følge av helsehjelpen, skal pasienten om mulig informeres om dette.

Brukere skal ha den informasjon som er nødvendig for å få tilstrekkelig innsikt i tjenestetilbudet og for å kunne ivareta sine rettigheter.

0 Endret ved lover 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252), 7 juni 2013 nr. 29 (ikr. 1 jan 2014 iflg. res. 6 des 2013 nr. 1398).
1 Dvs. denne lov.

§ 3-3. Informasjon til pasientens nærmeste pårørende

Dersom pasienten samtykker til det eller forholdene tilsier det, skal pasientens nærmeste pårørende ha informasjon om pasientens helsetilstand og den helsehjelp som ytes.

Er pasienten over 16 år og åpenbart ikke kan ivareta sine interesser på grunn av fysiske eller psykiske forstyrrelser, demens eller psykisk utviklingshemning, har både pasienten og dennes nærmeste pårørende rett til informasjon etter reglene i § 3-2.

Dersom en pasient eller bruker dør og utfallet er uventet i forhold til påregnelig risiko, har pasientens eller brukerens nærmeste pårørende rett til informasjon etter § 3-2 fjerde og femte ledd, så langt taushetsplikten ikke er til hinder for dette.

0 Endret ved lover 24 juni 2011 nr. 30 (ikr. 1 jan 2012 iflg. res. 16 des 2011 nr. 1252), 7 juni 2013 nr. 29 (ikr. 1 jan 2014 iflg. res. 6 des 2013 nr. 1398).

§ 3-4. Informasjon når pasienten er mindreårig

Er pasienten under 16 år, skal både pasienten og foreldrene eller andre med foreldreansvaret informeres.

Sist oppdatert 4.3.2014